

De proeverij.

Korte samenvatting van de presentatie *Fruitrassen, geschikt voor biologische teelt*

De voordracht ging over het selecteren van rassen die geschikt zijn voor biologische of zelfs onbespoten teelt. De heer Bertus Meijer is onderzoeker bij PPO. In dit centrum zijn instituten gecombineerd. Veel vroegere proefstations zijn in PPO opgegaan. Fruitonderzoek en boomkwekerij is in Randwijk geconcentreerd; er werkt een dertigtal onderzoekers. Meijer doet onderzoek en onderhoudt de rassencollectie. De bomen staan op M9; dit zorgt o.a. voor minder snoeiwerk en lagere onderhoudskosten. PPO gebruikt een Descriptolijst met 45 punten waarmee voor de fruitteeler een geschikt nieuw ras bepaald kan worden.

PPO heeft haar appelcollectie ten behoeve van de internationale ver-

edeling. Er wordt gewerkt met oude rassen. Nieuwe rassen zijn afwezig: een ras als Elstar kom je er niet tegen. Een voorbeeld is de vastlegging van het uiterlijk van het fruit. Men doet cultuur- en gebruikswaardeonderzoek (CGO). Er worden selectiecriteria ontwikkeld en er wordt onderzoek gedaan naar productie en risico op misoogst. Ook onderzoekt men teelbaarheid en duurzaamheid van de rassen. Sommige appelrassen vertonen verkaling, d.w.z. ze maken geen zijhout dicht bij de stam. Gevolg: minder productie. De kwaliteit van het fruit wordt bekeken, en de gezondheid van het gewas. Je moet het doel goed voor ogen houden: wil je biologisch telen of spuitvrij? In de fruitteeltpraktijk worden weinig oude rassen gekozen om duurzaam te telen.

Wat zijn de redenen geweest van de verdwijning van oude rassen uit de commerciële teelt? De aanwezigen mogen roepen:

- Beurtjarigheid.
- Ziektegevoeligheid.
- Onvoldoende bewaarbaarheid.
- Uiterlijk.
- De smaak van de consument verandert.

Bertus Meijer vult aan:

- Het ras is nooit geprobeerd op onderstam M9.
- Het ras is niet geschikt op M9, bijvoorbeeld Sterappel.
- De hardheid van de appels en een grotere maat: daar is tegenwoordig vraag naar. 70-80 mm is normaal, 20% ligt daarbeneden.

Voorbeelden van verdwenen appels zijn:

Brabantse Bellefleur. Redenen: beurtjaren en ziektegevoeligheid door aanpassing van de bemesting.

Eijsdener Klumpke: niet tijdig opgezet als laagstamboomgaard.

Glorie van Holland: was productief, maar kwaliteit en houdbaarheid vielen tegen. Je moet dunnen.

Aanbevolen literatuur: Verdwenen appelrassen, 1983, uitgave RIVO.

Bij de zoektocht naar iets eigens voor uw boomgaard kunnen selectiecriteria zijn: smaak, gebruik en

Het gezelschap pomologen uit Limburg.

Er waren rondleidingen door de Fruithof.

streek. Ten aanzien van gebruik kunnen oude rassenlijsten en boeken over verdwenen appelrassen geraadpleegd worden. De oude rassenlijsten staan op www.appelcollecties.nl/literature.htm.

Tijdens de vragenronde vertelde de heer Meijer nog dat er een rode mutant is van het Eijdsener Klumpke: het Gronsvelder Klumpke. Deze kun je aanplanten. Ook meldde hij dat er niet alleen appels onderzocht worden bij PPO, maar ook peren, pruimen en kersen. De kweeper is geschrappt omdat er te weinig toepassingsmogelijkheden voor waren.

In verband met de tijd was het niet mogelijk nog meer vragen te stellen. De voorzitter dankte de heer Meijer voor zijn boeiende voordracht en overhandigde twee cadeaus: een streekproduct en een boek over de streek.

Daarna kreeg de heer Eddy Vets het woord. Hij sprak voor eigen titel. Na een korte inleiding kwam hij via de Bijbel en een beknopte geschiedenis van de appel bij Karel de Grote terecht. In de Middeleeuwen kende men al vier verschillende appelvariëteiten. Monniken zorgden voor verspreiding van veel soorten.

Vanaf de 18e eeuw verzamelden en ontwikkelden vooral de rijken en de notabelen veel perenrassen: Abbé Fétel, Le Docteur Jules Guyot, General Leclerc. Vooral in die periode kwam de Belgische fruitcultuur tot ontwikkeling. In de naamgeving vinden we hiernaar verwijzingen: Beurré de Nivelles. Soms verwijst de naam naar de kweker: Beurré Har-

denpont. Vooral Nicolas Hardenpont was een gepassioneerde zaaier van peren. Vanuit de streek van Jodoigne (Triomphe de Jodoigne) kwam het hele land in de ban van de perenmanie; in Mechelen en Leuven hield Van Mons zich ermee bezig, later Alexandre Bivort. Vooral Mechelen is de bakermat van veel peren die tegenwoordig nog bekend zijn. De naam van Majoor Pierre Joseph Esperen zal bij velen bekend zijn. Hij selecteerde de vruchten op kwaliteit van de vrucht: die schatte hij hoger in dan vorm en kleur. De eerste peer van goede kwaliteit droeg hij als majoor op aan zijn soldaten: Soldat Laboureur. Seigneur Esperen, Josephine de Malines (=Mechelen), Fondante de Noël en Emile d'Heyst zijn alle door hem gewonnen.

Na de peren noemde de heer Vets een aantal bekende Vlaamse appelvariëteiten: Reinette Hernaut of Dubbele Speeckaert, Keiing, Rode en witte Walschaerts... Zo komt hij bij zijn passie: zijn boomgaard Pomona Belgica, een verzamelboomgaard met 70 Belgische appels op hoogstam en 150 peren op laagstam. Er zijn ook pruimen- en perzikbomen aangeplant. Hij heeft ook fruithagen geplant. De bedoeling van deze boomgaard is niet alleen het genetische materiaal te bewaren en ter beschikking te stellen van liefhebbers, maar ook te bewijzen dat je op ecologisch verantwoorde wijze fruit kunt kweken. Hij heeft dan ook veel aandacht voor plantenvariatie, insecten en vogels.

De Reinetten hebben zijn persoonlijke voorkeur. Hij kent er 300 en

heeft er 150 teruggevonden. Dat er over dit onderwerp zo weinig informatie voorhanden is, houdt hem bezig: de oorsprong van het woord Reinete en de schrijfwijze ervan zijn onduidelijk. Betekent de naam 'appel van de koningin' (la reine) of van opnieuw geboren worden (renata)? Vaak is de naam van de soort niet correct. Steeds opnieuw raadpleegt hij publicaties, oude catalogi en beschrijvingen.

De heer Vets stelt zijn boomgaard open in de herfst en geeft rondleidingen, ook aan peuters, laat fruit proeven en mevrouw Vets bakt appeltaarten. Hij stelt enthousiast beschikbaar en alles is gratis: de natuur biedt ons dit alles gratis aan. Hij sloot af met de wijze woorden dat het tijd wordt voor een duidelijke taxonomie van de vele fruitsoorten. Zonder eenvormige en erkende determinatiecriteria zal de pomologie nooit tot een exacte wetenschap uitgroeien. De 'pom' mag dus blijven, maar de 'logos' hoort er niet langer bij. Voor de heer Vets is pomologie plezier met je boomgaard en respect voor de natuur. Hij houdt van zijn bomen.

De voorzitter bedankte de spreker voor zijn gloedvolle betoog en overhandigde hem een fles wijn en een boek over de streek en nodigde de aanwezigen uit de lunch te gebruiken en de tentoonstelling te bekijken.

In de zogenaamde kopkas werd het meegebrachte fruit gedetermineerd.